

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2006-4-61 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 06-45/570-154
Karar Tarihi : 22.6.2006

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ,
Rıfki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER : Kerem TOMUR, Muhammed GÜNDOĞDU

C. ŞİKAYET EDEN : İsimlerin gizli kalması talep edilmiştir.

20

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

YAPILANLAR : 328 No'lu S.S. Alanya Yatçıları Gezi Tekneleri ve Su Sporları Motorlu Taşıtlar Kooperatifi
İskele Cd. Tophane Sk. Demirağ Apt. K:2 N0:2/4
Alanya/Antalya

30

E. DOSYA KONUSU : Günü birlik yat turu işi ile iştigal eden tekne sahiplerinin kurdukları Alanya Yatçıları Gezi Tekneleri ve Su Sporları Motorlu Taşıtlar Kooperatifi (Kooperatif)'nin tekneleri özelliklerine göre sınıflandırmak, bu sınıflamaya uygun fiyat belirlemek ve pazarı paylaştırmak suretiyle rekabeti bozduğu iddiası.

40

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet dilekçelerinde özetle;

- 2005 yılında kurulan Kooperatif'in o zamana kadar 8-11 Euro üzerinden gerçekleştirilen açık büfe tur hizmeti fiyatını alkollü içkiler hariç 15 Euro'ya çıkardığı,

- Anılan teşebbüs birliğinin, belirlenen bu tek fiyat üzerinden hizmet verileceğini ve Alanya bölgesinde Kooperatif'in izni olmaksızın hiçbir tekne sahibinin tur operatörlerine gidemeyeceğini, tur hizmeti veremeyeceğini yazılı ve sözlü beyan ettiği,

- Kooperatif'in öngördüğü tek fiyat uygulamasının düşük kalitede hizmet veren tur sahiplerinin çıkarına olmakla birlikte, satış ve pazarlama konusundaki deneyimleri sayesinde yüksek kalitede hizmet veren işletmeler için olumsuz etki doğurduğu,

- Kooperatif'in tekneleri kalitelerine göre A, B, C şeklinde sınıflandırmaya tabi tuttuğu ve her tekne sahibinden zaman içerisinde teknesini A kalitesine

06-45/570-154

yükseltmesi hususunda söz alındığı ve bu sayede A sınıfı için belirlenen tek fiyatın uygulandığı,

50 -2006 sezonunda Kooperatif'in havuz sistemini uygulamaya koyduğu, bu çerçevede iskeleye gelen turistlerin -kendi seçtikleri değil- sıradaki tekneye yönlendirilerek hizmet verildiği, bu durumdan önceki yıllarda satış ve pazarlama adına hiçbir çaba göstermemiş olan tekneçiler kazançlı çıktıkları için Kooperatif'in çoğunluğun desteğini aldığı, ancak acentelerin önceki yıllarda çalıştıkları tur partnerlerini seçememeleri dolayısıyla ortaya çıkan müşteri memnuniyetsizlikleriyle karşı karşıya kaldığı ve bunun sonucunda bazı acentelerin Alanya Bölgesi'ni faaliyet kapsamından çıkararak Side, Manavgat gibi başka bölgelere yönedikleri ve dolayısıyla Alanya'nın ciddi bir turist kaybına uğrayacağı,

60 - Kooperatif'in, üyesi olan tekneçiler adına belirlediği tek fiyat üzerinden acenteler ile hizmet sözleşmesi, rezervasyon takibi, ön muhasebe işlemleri, operasyon, yolcuları teknelere bindirme, tahsilat gibi işlemleri yaptığı,

- Tekne turu hizmeti alan her bir turist için 1 Euro alınmasını kararlaştıran Kooperatif'in bu paralardan oluşacak havuzun geliri ile Alanya'da tersane inşa etme sözü verdiği,

- Ayrıca 2006 yılına kadar Side, Manavgat ve Alanya arasında koordinasyon içerisinde karşılıklı olarak tekne ile yolcu taşındığı ancak Kooperatif'in Side ve Manavgat teknelerinin Alanya'dan müşteri almalarını yasaklaması nedeniyle Side ve Manavgat teknelerinin Alanya'dan boş döndükleri için zarar ettikleri,

ileri sürülmektedir.

70 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 13.4.2006 tarih, 2268 sayı ve 19.4.2006 tarih, 2379 sayı ile giren başvurular üzerine hazırlanan 1.5.2006 tarih, 2006-4-61/İİ-06-SY sayılı İlk İnceleme Raporu, 11.5.2006 tarih, 06-33 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı "Rekabetin Korunması Hakkında Kanun"un 4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 06-33/415-M sayı ile karar verilmiştir.

80 İlgili karar uyarınca düzenlenen 16.6.2006 tarih 2006-4-61/ÖA-06-KT sayılı Önaraştırma Raporu 16.6.2006 tarih, REK.0.08.00.00-110/141 sayılı Başkanlık önergesi ile 06-45 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: Konuya ilişkin Rapor'da; ilgili pazardaki rekabeti önlemeye yönelik teşebbüs birliği kararlarının varlığının belirlendiği, söz konusu eylemlerin tekerrür etmesinin önlenmesi bakımından; 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, ortak fiyat tespiti ve pazarın paylaşılması kararını alan teşebbüs birliğine, ihlale ne şekilde son vereceklerine yönelik yazı yazılmasının, aynı yazının bir örneğinin de teşebbüs birliğinin kurulması kararındaki rolleri dikkate alınarak, bilgilendirme amacıyla Alanya

06-45/570-154

- 90 Kaymakamlığı'na ve Alanya Belediye Başkanlığı'na da gönderilmesinin, arzu edilen neticeyi soruşturma açılması seçeneğine göre daha kısa sürede ve aynı etkinlikle sağlayacağı görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE TESPİTLER

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

- 100 Dosya konusu bilgiler çerçevesinde, rekabetin bozulduğu iddia edilen ilgili pazar, "günü birlik tekne turu hizmetleri pazarı" olarak tespit edilmiştir.

I.1.1. İlgili Coğrafi Pazar

Şikâyete konu olan teşebbüs birliği ve teşebbüslerin günü birlik tekne turu hizmeti verdikleri bölgeler Alanya, Side ve Manavgat'tır. Bu nedenle ilgili coğrafi pazar "Antalya ili Alanya, Side ve Manavgat bölgeleri" olarak belirlenmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Deliller

- 110 Öneraştırma aşamasında yapılan yerinde incelemelerde edinilen bilgi ve belgelere aşağıda yer verilmiştir:

I.2.1. Hakkında Öneraştırma Yapılan Kooperatif'in Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

Raportörlerin görüştüğü teşebbüs birliği yetkilisi tarafından;

- 120 - Geçtiğimiz senelerde "her şey dahil" kişi başı tur hizmeti ücretlerinin 5 Euro'ya kadar düştüğü, doğal olarak bu miktarın maliyetleri karşılamadığı ve işletmelerin zarar ettiği,
- Söz konusu düşük fiyatlamanın gezi teknelerinin kalite ve güvenlik standartlarından taviz vermesi sonucunu doğurduğu, şöyle ki bazı tekne sahiplerinin kaçak içki ve kalitesiz yiyecek servisi yaptıkları, ayrıca teknelerde çalıştırılması gereken asgari sayıda personelin bulunmadığı,
- 2005 yılında yaşanan bir tekne kazasında dört turistin hayatını kaybetmesi sonrasında kalite ve güvenlik standardındaki düşüşün tüm turizmi etkileyecek boyuta gelmesi üzerine Antalya Valisi ve Alanya Kaymakamı'nın teşvik ve yönlendirmeleriyle kooperatifleşme kararı alındığı,
- 130 - Kooperatif'in kuruluş amacının toplu halde mazot, yiyecek, içecek alımı yoluyla üyelerinin hizmet maliyetlerinin düşürülmesi; "hanutçuluk" diye tabir edilen ve turistleri rahatsız eden çığırkanlığın engellenmesi ve en önemlisi Alanya'daki yat turu hizmetlerinin standardının yükseltilmesi ve hizmet verilmesi sırasında oluşabilecek tehlikelere karşı öncelikle turistlerin güvenliğinin artırılması olduğu,

06-45/570-154

- Kooperatif yönetimi olarak başlangıçta kişi başı tur ücretlerini belirlemek gibi bir amaçlarının olmadığı, ancak üyeler tarafından -kendi aralarındaki güven eksikliği nedeniyle- Kooperatif'in standart getirmesinin talep edildiği, bunun üzerine teşebbüs birliği tarafından hali hazırda geçerli maliyetler üzerinden bir tarife yayınlandığı,

140 - Ayrıca, taşınan yolcu başına 1 Euro olarak tespit edilen bir rakamla Kooperatif'e katkı yapılmasının karara bağlandığı, buradan toplanan paralarla Alanya Limanı'nın balıkçı barınağı niteliğinden kurtulması ve gerçek bir yat limanına dönüştürülmesi için yatırım yapılmasının amaçlandığı,

- Zararına taşıma yapılan dönemlerde özellikle küçük teknecilerin mağdur olduğu ve çoğunun iflasa sürüklendiği, Kooperatif'in almış olduğu sırayla tura çıkma kararının tamamen küçük ölçekli üyelerin kollanması amaçlı olduğu,

150 - Teknecilerin acenteler karşısında bireysel olarak pazarlık şansının hiç olmadığı, acentelerin istedikleri her fiyattan anlaşma yapabilecekleri, Kooperatif'in iyi niyetle yapmayı umduğunun, teknecilerin bir birlik aracılığıyla pazarlık edebilmesi, bu şekilde yerli yabancı acenteler karşısında makul fiyatlarla anlaşabilmesi olduğu, ancak bu amacın, acentelerin beraberce karşı durması ve istedikleri fiyatları üyelerin bir kısmına kabul ettirmeleri sebebiyle gerçekleşmediği,

- Kooperatif'in kararlarının uygulanmasında başarısız olmasının bir sebebinin de turizmin içinde bulunulan sezon göreceli olarak kötü durumda olması olduğu, turist sayısında tamamen dış etkenlerden kaynaklanan düşüşün acenteler karşısında beraberce durulmasını engellediği,

- Kooperatif'in kuruluşundan bugüne hiçbir tekneciye üye olmaya zorlamadığı ve zorlamayacağı, üyeliğin tamamen gönüllülük esasına dayandığı,

160 - Kooperatif'in ne kuruluş amacının ne de tüzüğünde yer alan hükümlerin rekabetin engellenmesi amaçlı olmadığı, amacın, Alanya Kaymakamı'nın da yönlendirmeleriyle tamamen iyi niyetli olarak Alanya özelinde yeni ve daha kaliteli bir yöntem geliştirmek olduğu

ifade edilmiştir.

I.2.2. Günü Birlik Tekne Turu Hizmeti Pazarında Faaliyet Gösteren Şikayetçi Bir Firmanın Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

Raportörlerin söz konusu yetkili ile yaptığı görüşmede, bu şahıs tarafından;

170 - Başlangıçta kendisinin de kooperatifleşerek sorunların beraberce giderilebileceği umudu ile bu oluşuma destek verdiği ancak bugüne kadar Kooperatif üyesi olmadığı,

- Tekne turu müşterilerinin büyük çoğunluğunun kendilerini Türkiye'de tatile getiren tur operatörü-acenteler vasıtasıyla hareket ettikleri, bu sebeple acentelerin bireysel pazarlık yöntemiyle ve tercih ettikleri yat sahipleriyle çalışmak istedikleri, dolayısıyla sıra usulüyle çalışmanın mümkün olmadığı,

06-45/570-154

- 180 - Temelde bu gerekçeyle Kooperatif'e üye olmayacağını Kooperatif üyelerince anlaşılması üzerine Kooperatif yönetiminin kendisini "yatlarını limandan çıkartmayacağız, müşterilerini tekneye bindirmeyeceğiz" şeklinde tehditlerle üye olmaya zorladığı,
- Alanya Kaymakamı ve Liman İdaresi Başkanı'ndan kendisine yazılı olarak Kooperatif'e üye olmasına dair herhangi bir talimat gelmediği, ancak Liman İdaresi Başkanı'nın Kooperatif'e üye olmadığı takdirde "denize elverişlilik belgesi" alamayacağını sözlü olarak belirttiği, tüm bu baskılara rağmen sürdürülemeyeceği daha başından belli olan Kooperatife üye olmadığı,
- 190 - 1 Haziran günü Alanya limanından çıkış yapan teknesinin Kooperatif yönetimi ve üyelerine ait başka teknelerce denizde bloke edildiği, bu fiili müdahalenin sahil güvenliğinin gelmesiyle engellendiği ayrıca Alanya yeni limanında tekne kaptanının bıçaklı saldırıya uğradığı, tüm bu olanların polis tarafından tutanak altına alındığı ve savcılığa intikal ettiği, görüldüğü üzere Kooperatif yönetiminin artık hukuk dışı zorlama yöntemlerle amacını gerçekleştirmeye çalıştığı,
- Kooperatif'in, üyelerinin çıkarlarını koruma amacıyla hareket etmesi, örneğin kola, bira vs. ve mazot için uygun koşullarda toplu alım anlaşmaları yapması halinde kendisinin de bu oluşumun içinde yer alacağı,
- Acenteler ile bağlantısı olmayan müşterilerin sırayla daha az iş yapan teknelere yönlendirilebileceği, bu şekilde bu tekne sahiplerine destek olunabileceği, ancak hiç kimsenin Öğer Tur, Kayı Tur gibi büyük acenteleri kendi istekleri dışında ve yüksek buldukları ücretlerle Alanya tekneçileriyle çalışmaya zorlayamayacağı,
- 200 - Kooperatif'in gerçekçi olmayan kararları nedeniyle birçok acentenin Alanya'yı programlarından çıkararak Side veya Manavgat'a yöneldiği, Kooperatif yönetiminin almış olduğu tüm kararları yakında iptal etmek zorunda kalacağı belirtilmiştir.

1.2.3. İlgili Pazarda Faaliyet Gösteren Bir Başka Şikayetçi Firmanın Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

Raportörlerle yaptığı görüşmede yetkili,

- 210 - Önceki sene Alanya'da meydana gelen tekne kazası sonrasında tur teknelerinin güvenliği, bakımı ve standardının yükseltilmesinin tüm sektör için öneminin daha açık olarak ortaya çıktığını,
- Limanda düzenin sağlanması, tekneçiler arasındaki anlaşmazlıkların giderilmesi ve yerli/yabancı turistlerin rahatsız edilmesinin önüne geçilmesi amacıyla, Alanya Kaymakamı ve Liman İdaresi Başkanı'nın kooperatifleşmeyi teşvik ettiklerini,
- Kooperatif'in, üyelerine mazot alımında ve yiyecek, içecek temininde toplu pazarlık yapmak suretiyle maddi fayda sağlayabileceği ve kooperatifleşmek suretiyle sorunların beraberce giderebileceği umudu ile Kooperatif oluşumunun içinde yer aldıklarını,

06-45/570-154

- 220 - Ancak yaşanan gelişmelerin, Kooperatif'in, üyelerinin zararına uygulamalar içerisine girdiğini gösterdiğini,
- Kooperatif yönetiminin, "başka Alanya yok" sloganı ile, açık büfe olan turların fiyatının 8-11 Euro'dan, alkollü içkiler hariç 15 Euro'ya çıkarıldığını ilan ettiğini, ancak gerçekçi olmayan bu fiyat yükseltme planına tepki gösteren turizm acentelerinin müşterilerini Alanya yerine Manavgat, Afsallar gibi bölgelere gönderdiklerini,
- Kendilerinin en başından beri Kooperatif'in ücret yükseltme planına karşı çıkıp, bunun büyük ölçüde müşteri kaybına yol açacağını söylediklerini,
- 230 - Günümüzde turizm sektörünün, yatçılık da dahil olmak üzere "her şey dahil" sisteminde ve tamamen acentelerin kontrolünde olduğunu, Alanya'da bulunan yatçılar olarak ihtiyari şekilde bu sistemi değiştiremeyeceklerini, acentelerin kendilerine verdikleri fiyat üzerinden gezi yapmak zorunda olduklarını,
- Kooperatif yönetiminin, haklı ve makul şikâyetlerini değerlendirmeyip kendilerini sözlü ve fiili tehditlerle sindirmeye çalışınca Alanya Kaymakamı başta olmak üzere Belediye Başkanı'na ve Liman İdaresi Başkanlığı'na başvurduklarını,
- Belediye Başkanı'nın, gezi düzenlemek için gerekli yasal evraka sahip olmaları durumunda Kooperatif üyesi olmadan da faaliyet gösterebileceklerini belirttiğini, ancak Kaymakamlık ve Liman İdaresi Başkanlığı'nın, Kooperatif üyesi olmadan "denize elverişlilik belgesi" alamayacaklarını, dolayısıyla çalışamayacaklarını kendilerine sözlü olarak bildirdiğini, buna karşılık yazılı olarak, mevzuatın
- 240 bağımsız çalışmaları için uygun olduğunun söylendiğini,
- Bu şekilde gelen sözlü yönlendirmeler ve Kooperatif yönetiminin sözlü ve fiili baskıları sonucunda, "tehdit edildikleri için çekinerek" kendilerini Kooperatif'e üye olmaya mecbur hissettiklerini,
- Bu tehditler karşısında savcılığa suç duyurusunda bulunmamalarının nedeninin sezonun başlamış olması ve kendilerinin bir şekilde faaliyet göstermelerinin gerekmesi olduğunu,
- Alanya Kaymakamlığı'ndan umulan desteğin alınamaması üzerine Antalya Valiliği'ne ve Kurumumuza başvurulduğunu, Antalya Valiliği'nin gereğinin yapılması için şikâyetlerini Alanya Kaymakamlığı'na gönderdiğini, ancak bir
- 250 gelişme olmadığını,
- Kendi durumlarında olan 14 tekne sahibi daha bulunduğunu,
- Kooperatif'in taşınan her bir yolcu başına 1 Euro toplamakta olduğunu, ancak bu parayı nasıl değerlendirdiğini açıklamadığını,
- Hali hazırda kendilerinin de içinde buldukları 15 gezi şirketinin Kooperatif yönetiminin daha önce ücret, pazarlama, toptan alım gibi konularda almış olduğu kararlardan bağımsız olarak faaliyet gösterdiklerini, ancak Kooperatif yönetiminin tehdit ve tacizlerinin bir şekilde devam etmekte olduğunu,

06-45/570-154

- 260 - Kooperatif'in almış olduğu, kişi başına 15 Euro ücret alınması kararının hiç uygulanmadığını, bunun nedeninin acentelerin müşterilerini hemen farklı gezi güzergahlarına kaydirmaları olduğunu,
- Geçen sürede olan tek şeyin Kooperatif'in gerçekçi olmayan kararları neticesinde, tüm Alanyalı tekne sahiplerinin müşteri ve para kaybetmesi olduğunu,
- Alanya Kaymakamı'nın Kooperatif yönetimine olan desteğini çekmesi halinde fiili olarak zaten işlevini kaybetmiş olan karar ve uygulamaların tamamen ortadan kalkacağını,
- ifade etmiştir.

270 **I.2.4. Antalya Valiliği Tarafından Yayınlanan Genelge**

Antalya Valiliği tarafından 21.7.2006 tarihinde yayınlanan Genelge'de, günü birlik tekne turu faaliyetlerinde yaşanan olumsuzluklara dikkat çekilerek, Antalya İli Mülki Hudutları dahilinde vatandaşların can ve mal güvenliğinin sağlanması amacıyla yat ve deniz araçlarıyla yapılacak söz konusu turlarda Genelge'de belirtilen seyir güvenliği esaslarının uygulanmasının zorunlu olduğu ifade edilmiş ve bu esaslar sayılmıştır. Genelge'de, ayrıca tekne sahiplerinin Oda, Birlik, Kooperatif vb. mesleki teşekküller içerisinde yer almalarının teşvik edileceği de belirtilmiştir.

280 **I.2.5. Kooperatif Yönetim Kurulu Kararı**

22.9.2005 tarihinde gerçekleştirilen Yönetim Kurulu toplantısında gezi teknelerinin kalite ve güvenliğine yönelik belirli standartlar getirilmiş, kooperatif üyelerinin ortak yiyecek-içecek ve mazot alımı konusunda yönlendirilmesi kararı alınmıştır. Yürütülen önaraştırma kapsamında önem teşkil eden karar ise; *"Teknelere yolcular sırayla bindirilecek, bilet satışları tek noktadan yapılacaktır. Hiçbir üyenin, Kooperatif'in bağlantıları haricinde acente, grup ve toplama müşteri bağlantısı yapması yasaktır..."* şeklindedir.

290 **I.2.6. Kooperatif Yönetim Kurulu'nun Üye Teknecilere Yayınladığı "Fiyat Tarifesi"**

Şikayetçi teşebbüslerin başvuru yazıları ekinde, Kooperatif tarafından üyelerine gönderilen ve çeşitli gezi kategorilerine göre (tam gün yemekli, gece turu, iki saatlik tur gibi) kişi başı ücret belirleyen "Fiyat Tarifesi" bulunmaktadır. Tarifede yer alan ücretlere göre örneğin tam gün yemekli bot turu 15 Euro, 1 saatlik gece turu ise 5 YTL'dir. Fiyat Tarifesi'nde ayrıca "Fiyat Birliği Standardı Getirilmiştir" şeklinde ifade bulunmaktadır.

300

I.2.7. Denizcilik Müsteşarlığı Antalya Bölge Müdürlüğü Alanya Liman Başkanlığı Tarafından Şikayetçiye Gönderilen Yazı

15.5.2006 tarihli mezkur yazıda, Alanya Liman Başkanlığı tarafından gemilere/teknelere 4922 sayılı Denizde Can ve Mal Koruma Hakkında Kanun çerçevesinde “Denize Elverişlilik Belgesi” verildiği ve mevzuatlarında kooperatif ve tur şirketlerinin çalışmalarını düzenleyici herhangi bir hüküm bulunmadığı belirtilmiştir.

310

Söz konusu yazının ekinde yer alan ve Kooperatif tarafından Alanya Liman Başkanlığı'na gönderilen yazıda ise Kooperatif yetkilileri tarafından; üye teknelerin turizm acenteleri ile direkt bağlantı yapmayacakları, sözleşmelerinin turizm acenteleri ile Kooperatif arasında imzalanacağı, bu hükme uymayan tekne sahibine her sefer için 1000 Euro para cezası tahakkuk ettirileceği belirtilmiştir. Yazıda, ayrıca, bu kararın tüzük defterinde mevcut olup tüm üyelere duyurulduğu ve imza altına alındığı, anılan tarihte kooperatifte yetkili durumunda olmaları nedeniyle şikayetçi firma sorumlularının bu karardan habersiz olmalarının mümkün olmadığı vurgulanmıştır.

320

Bu yazının ekinde ise, şikayetçi tarafından Antalya Valiliği'ne gönderilen bir yazı bulunmaktadır. Yazıda, gerek Kurumumuza yapılan başvuru dilekçesinde gerek Raportörlerin şikayetçi ile yaptıkları görüşmede belirtilen ifadelerle paralellik gösteren görüşler dile getirilmiştir.

I.2.8. Denizcilik Müsteşarlığı Antalya Bölge Müdürlüğü Alanya Liman Başkanlığı Tarafından Kooperatif'e Gönderilen Yazı

23.5.2006 tarihli söz konusu yazının ekinde şikayetçi tarafından Antalya Valiliği'ne yapılan şikâyet dilekçesine yer verilmiştir. Şikâyet dilekçesinde ise Kurumumuza gönderilen şikâyet dilekçesi ile paralellik arz eden ifadeler kullanılmıştır.

330

I.2.9. Mağdur İfade Tutanağı

16.5.2006 tarihli tutanakta şikayetçi firma yetkilisi tarafından; başlangıçta Kooperatif yetkilileri ile sorunlar yaşamalarına rağmen Antalya Valiliği'ne yazdıkları dilekçe sonrasında Kooperatif'e üye oldukları, faaliyetleri sırasında karşılaştıkları sorunları Kooperatif ile karşılıklı görüşerek çözmeye çalıştıkları, aralarında uzlaşma sağlandığı ve dolayısıyla teknelerinin tura çıkmasının önünde herhangi bir engel olmadığı, normal faaliyetlerine devam ettikleri ifade edilmiştir.

340

I.2.10. Öneraştırma konusu Karar ve Eylemlere İlişkin Bölge Gazetelerinde Çıkan Köşe Yazıları ve Haberler

Mehmet Ali DİM'in Yeni Alanya isimli yerel gazetede yayınlanan “Barınakta Kan Çıkacak” başlıklı köşe yazısında; Kooperatif'in, pazarlama ve tekneçilerin

350 vereceği servisle ilgili olarak acentelere ve müşterilere karşı tek muhatap olma amacıyla kurulduğu ifade edilmektedir. Yazının devamında bazı tur teknecilerinin kendi pazarlamalarını kendileri yapmayı sürdürmek istemeleri ve dolayısıyla bu kararı delmeleri üzerine söz konusu kararın uygulanmadığı belirtilerek, barınakta düzenin sağlanması, can ve mal emniyetinin temini, hanuççuluğun önlenmesi, kalitenin standardizasyonu ve sürdürülebilirliği için Kooperatif'e üye olan tekneler yolcu bulmakta zorlanırken bu karara uymayan tekne sahiplerinin rahat rahat tur düzenledikleri vurgulanmıştır. Ayrıca metinde barınağın yönetimi yetkisinin Alanya Belediyesi'ne verilmesi halinde sorunların büyük oranda çözüleceği, yatırımın yarım kalan kısmının belediyenin bütçesinden karşılanarak tamamlanabileceği ve buradaki düzenin belediye tarafından sağlanabileceği belirtilmiştir.

360 Bir başka haber metninde ise; Alanya Liman Başkanı Seyfettin CEYLAN'nın genel denizcilik kuralları dışında Valiliğin 2005/3 sayı ile aldığı karar doğrultusunda getirilen kriterlere uyan teknelerin tura çıkabileceğini ve söz konusu durum itibarıyla Orkan 4 adlı teknenin sefere başladığını açıkladığı ifade edilmektedir.

J. DEĞERLENDİRME, GEREKÇE ve HUKUKİ DAYANAK

370 Şikayetin konusunu, Kooperatif'in günü birlik tekne turu hizmeti veren tekneleri özelliklerine göre sınıflandırmak, bu sınıflamaya göre yolcu başına ücret belirlemek ve pazarı paylaşmak suretiyle rekabeti bozduğu iddiası oluşturmaktadır.

380 Şikayete konu Kooperatif'in kuruluş tüzüğünden, üyesi olan tekne sahiplerinin düzenledikleri günü birlik turların fiyatlarını ve hizmet standartlarını belirlemek üzere kurulduğu anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, önaraştırma sürecinde edinilen bilgi ve belgeler, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin "*Belirli bir mal veya hizmet piyasasından doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır*" şeklindeki birinci fıkrası ve özellikle de anılan maddenin "*Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi*" ve "*Mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü*" şeklindeki sırasıyla (a) ve (b) bentlerinde yer alan düzenlemeler kapsamında değerlendirilmiştir.

390 Teşebbüslerin belirli amaçlara ulaşmak için oluşturduğu tüzel kişiliği haiz ya da tüzel kişiliği olmayan her türlü birlik 4054 sayılı Kanun'un 3. maddesi kapsamında "teşebbüs birliği" olarak kabul edilmektedir. Şikayete konu Kooperatif'in üyelerinin her birinin günü birlik tekne turu hizmetleri pazarında hizmet üreten bağımsız ekonomik birlikler diğer bir deyişle teşebbüsler olduğu hususu da göz önünde

bulundurulduğunda Kooperatif'in 4054 sayılı Kanun açısından bir "teşebbüs birliği" olduğu anlaşılmaktadır.

400 Raporun "tespitler" kısmında da belirtildiği üzere şikâyete konu olan faaliyetleri gerçekleştiren Kooperatif'in kuruluşunda Antalya Valiliği'nin ve Alanya Kaymakamlığı'nın teşviklerinin büyük önemi bulunmaktadır. Bu husus, Kooperatif yetkilisi ile yapılan ve içeriğine yukarıda yer verilen görüşmede de dile getirilmiştir.

410 Dosya mevcudu bilgilere göre, Raportörlerin Alanya Kaymakamı Günhan SARIKAYA ile yaptıkları görüşme sırasında da benzer bilgiler edinilmiştir. Kaymakam tarafından; 2005 yılında bir teknenin kapasitesinden daha fazla yolcu alması nedeniyle batması sonucunda dört kişinin öldüğü kaza dile getirilmiş ve bu kaza sonrasında herkes tarafından ilgili pazarda kalite standardına ve sıkı denetime olan ihtiyacın aciliyetinin açıkça anlaşıldığı belirtilmiştir. Bunun yanı sıra Kaymakam, kendilerinin önceliğinin her şeyden evvel kamu düzeninin sağlanması olduğunu ve bu nedenle tekne turu faaliyetlerinin bir düzen içerisinde ve denetlenerek gerçekleştirilmesi için "Birlik" oluşturulmasının büyük önem arz ettiğini vurgulamış ve bu nedenle Antalya Valiliği'nin de yönlendirmeleriyle Kooperatif oluşumunu açıkça desteklediklerini ifade etmiştir. Nitekim, 21.7.2005 tarihinde Antalya Valiliği tarafından yayınlanan Genelge'de Alanya Kaymakamı'nın belirttiği çerçevede şu ifadeler yer almaktadır:

"Antalya İli Mülki Hudutları dâhilinde vatandaşlarımızın can ve mal güvenliğinin sağlanması amacıyla yat ve deniz araçlarıyla yapılacak günü birlik gezi, eğlence veya mehtap turlarında aşağıda belirtilen seyir güvenliği esasları mutlaka sağlanacaktır:

420 *Tekne sahiplerinin Oda, Birlik, Kooperatif vb. mesleki teşekküller içerisinde yer almaları teşvik edilecektir.*

Günü birlik tur tekneleri tarafından her seferden önce düzenlenecek yolcu ve çalışanların listesi Kooperatif yetkililerine ve Liman Başkanlığına verilecek..."

430 Benzer görüşler, Raportörlerin Alanya Belediye Başkanı Hasan SİPAHİOĞLU ile yaptıkları görüşme sırasında da dile getirilmiştir. Belediye Başkanı tarafından, ayrıca, 77 tekne sahibi ile ayrı ayrı görüşme ve uzlaşma sağlamaya çalışmaktansa bu tekne sahiplerinin oluşturacakları ve kendilerini en iyi şekilde temsil etme imkanı bulacakları bir birlik ile muhatap olunmasının idari kurumlar açısından hem daha verimli hem de daha başarılı olacağı ifade edilmiş, diğer sebeplerin yanında bu sebeple de kooperatifleşmeyi teşvik ettikleri açıklanmıştır.

Önaraştırma kapsamında incelenmesi gereken diğer bir önemli husus, Kooperatif tarafından alınmış olan kararların ilgili pazarda uygulanamamış olmasıdır. Gerek Kooperatif yönetimi gerekse şikayetçiler tarafından bu durum dile getirilmiştir. Nitekim, Kooperatif yetkilisi ile yapılan görüşmede aynen;

06-45/570-154

440 *"...Ancak ne yazık ki bu amacımız acentelerin beraberce karşı durması ve istedikleri fiyatları üyelerimizin bir kısmına kabul ettirmeleri sebebiyle gerçekleşmedi.*

Kooperatif olarak bizim kararlarımızın uygulanmasında başarısız olmamızın bir sebebi de turizmin içerisinde bulunduğumuz sezon göreceli olarak kötü olmasıdır. Turist sayısında tamamen dış etkenlerden kaynaklanan düşüş acenteler karşısında beraberce durmamızı engellemiştir. Bazı üyelerimiz, gerçekte maddi olarak en güçlü olanlar sınırlı bir süre devam edecek müşteri azalmasından paniğe kapılarak veya kötü niyetle geçtiğimiz yıllardaki düşük fiyatlarla acenteleriyle anlaşmaya başlamış ve tüm iyi niyetli karar ve çalışmaların başarısız olmasına yol açmıştır."

ifadesi yer almaktadır.

450

Bir şikayetçi firma yetkilisi ile yapılan görüşmede aşağıda yer alan açıklamalar tutanağa geçmiştir:

"Hali hazırda, son on beş gündür, bizim de içinde bulunduğumuz 15 gezi şirketi Kooperatif yönetiminin daha önce ücret, pazarlama, toptan alım gibi konularda almış olduğu kararlardan bağımsız rekabetçi olarak faaliyet göstermektedir."...

"Gerçekte, Kooperatif'in daha önce almış olduğu örneğin kişi başına 15 euro kararı da hiç uygulanmamıştır."...

460

"Kanaatimizce Sayın Alanya Kaymakamının Kooperatif yönetimine desteğini çekmesi halinde fiili olarak zaten işlevini kaybetmiş olan karar ve uygulamalar tamamen ortadan kalkacaktır."

Kooperatif tarafından alınan yolcu başına ücret artışı kararının hayata geçirilememesinin ardındaki en önemli sebep, teknecilerin müşterileri konumunda bulunan acenteler karşısında pazarlıkta zayıf konumda olmalarıdır. Gerek Kooperatif yetkilileriyle gerekse şikayetçilerle yapılan görüşmelerde bu husus dile getirilmiştir.

470

Bu çerçevede, Kooperatif yetkilisi ile yapılan görüşmede, anılan şahıs, "Biz teknecilerin acenteler karşısında bireysel olarak pazarlık şansımız hiç yoktur. Acenteler istedikleri her fiyattan anlaşma yapabilir, bazı teknecileri tamamen iflasa sürükleyebilir veya bazılarını destekleyebilir. Kooperatifimizin iyi niyetle yapmayı umduğu ise, teknecilerin bir birlik aracılığıyla pazarlık edebilmesi, bu şekilde yerli ve yabancı acenteler karşısında makul fiyatlarla anlaşabilmesidir." demiştir.

Raportörlerin bir şikayetçi firma yetkilisi ile yaptıkları görüşmede de benzer ifadeler kullanılmıştır:

480

"Tekne turu müşterilerinin büyük çoğunluğu kendilerini Türkiye'de tatile getiren tur operatörü-acenteler vasıtasıyla hareket eder. Acenteler bireysel pazarlık yöntemiyle ve tercih ettikleri yat sahipleriyle çalışmak ister."

06-45/570-154

Aynı konuda bir başka şikayetçi firmanın yetkilisi tarafından verilen bilgilere ise aşağıda yer verilmiştir:

“Günümüzde turizm sektörü, yatçılık da dâhil olmak üzere, “her şey dâhil” sisteminde ve tamamen acentelerin kontrolündedir. Biz Alanya’da bulunan yatçılar kendi başımıza bu sistemi değiştiremeyiz. Acenteler bize ne fiyat verirse bu fiyat üzerinden gezi yapmak zorundayız.”

490

Sonuç olarak, acentelerin ilgili pazardaki güçlerini kullanarak, Kooperatif tarafından mezkur kararların alınması sonrasında, müşterilerini farklı gezi güzergahlarına kaydirdikleri, bu nedenle de alınan kararların piyasada önemli bir etki doğurmasının söz konusu olmadığı anlaşılmıştır.

Diğer taraftan, Kooperatif yetkilisi tarafından, kooperatife üye olunması konusunda kimseye bir baskı yapılmadığı dile getirilmiştir:

Buna karşın; bir şikayetçi firma yetkilisince aşağıdaki ifadeler kullanılmıştır:

500

“...Kooperatif yönetimi beni ‘yatlarını limandan çıkartmayacağız, müşterileri tekneye bindirmeyeceğiz’ şeklinde tehditlerle zorlamaya çalıştı. Tüm bu baskılara rağmen yürümeyeceği daha başından belli olan kooperatife üye olmadım. Bugün (1 Haziran) Alanya limanından çıkış yapan teknemiz kooperatif yönetimi ve üyelerine ait başka teknelerce denizde bloke edildi. Bu fiili müdahale sahil güvenliğinin gelmesiyle engellendi. Ayrıca Alanya yeni limanında tekne kaptanımız bıçaklı saldırıya uğradı. Tüm bu olaylar polis tarafından tutanak altına alındı ve savcılığa intikal etti. Görüldüğü üzere kooperatif yönetimi artık hukuk dışı zorlama yöntemleriyle amacını gerçekleştirmeye çalışmaktadır.”

510

Ayrıca, söz konusu bölgede gerginlikler yaşandığı, yukarıda yer verilen yerel gazete haberlerinden de anlaşılmaktadır.

Dosya mevcudu bilgilere göre, ilgili pazarda faaliyet gösteren teşebbüslere Kooperatif yönetiminin fiili engelleme ve müdahalelerine ilişkin Alanya Cumhuriyet Savcılığına intikal etmiş şikayetler bulunmaktadır. Ancak, olayların Savcılığa intikal etmesi hususu göz önünde bulundurularak, 4054 sayılı Kanun ile ilişkilendirilmelerinin uygun olmayacağı kanaatine varılmıştır.

520

Netice itibarıyla, yapılan değerlendirme sonucunda, şikayete konu Kooperatif tarafından 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesini ihlal eden kararlar alındığı ancak bu kararların uygulama imkanı bulamadığı anlaşılmıştır.

K. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

1. 328 No’lu S.S. Alanya Yatçıları Gezi Tekneleri ve Su Sporları Motorlu Taşıtlar

06-45/570-154

530 Kooperatifi'nin kurulmasında Antalya Valiliği, Alanya Kaymakamlığı ve Alanya Belediye Başkanlığı'nın organize ve teşvik edici katkılarının bulunduğu ve ayrıca 328 No'lu S.S. Alanya Yatçılar Gezi Tekneleri ve Su Sporları Motorlu Taşıtlar Kooperatifi'nin almış olduğu kararlardan hiçbirisinin fiili olarak uygulanmadığı ve bu nedenle yapılan fiyat tespiti ile pazarın paylaşılması amaçlı teşebbüs birliği kararlarının piyasada etkisinin oluşmadığı göz önünde bulundurularak soruşturma açılmasına gerek olmadığına,

540 **2.** İlgili pazarda, rekabeti önlemeye yönelik teşebbüs birliği kararı alınması şeklindeki eylemlerin tekerrür etmesinin önlenmesi bakımından; 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, ortak fiyat tespiti ve pazarın paylaşılması kararını alan teşebbüs birliğine, ihlale ne şekilde son vereceklerine yönelik yazı yazılmasına ve aynı yazının bir örneğinin de teşebbüs birliğinin kurulması kararındaki rolleri dikkate alınarak, bilgilendirme amacıyla Alanya Kaymakamlığı'na ve Alanya Belediye Başkanlığı'na da gönderilmesine,

3. Bu durumun sonlandırıldığıнын 30 gün içerisinde Kurumumuza tevsik edilmesine, aksi halde 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca haklarında soruşturma açılacağı hususunun 328 No'lu S.S. Alanya Yatçılar Gezi Tekneleri ve Su Sporları Motorlu Taşıtlar Kooperatifi'ne bildirilmesine

550 OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.